

Västmanlands läns museum
Kulturmiljö Rapport B
2012:B25

Smedja på Nyhyttan 2:1

Färdigställande av byte av yttertak inom ramen för Länsstyrelsens projekt Utvald miljö

Antikvarisk medverkan

Nyhyttan 2:1
Norbergs socken
Västmanlands län

Fredrik Ehltón

**Smedja på Nyhyttan 2:1
Färdigställande av byte av yttertak inom
ramen för Länsstyrelsens projekt
Utvald miljö**

Antikvarisk medverkan

Nyhyttan 2:1
Norbergs socken
Västmanlands län

Länsmuseets dnr: VLM120241

Fredrik Ehlton

Utgivning och distribution:
Västmanlands läns museum
Karlskatan 2, 722 14 Västerås
Tel 021-39 32 22
E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

© Västmanlands läns museum 2012

Omslagsfoto: Fredrik Ehlton, Fotonr: Vlm_kmvFE-2025

Foto: Där inget annat anges är fotografier tagna av Fredrik Ehlton och Lisa Skanser, Västmanlands läns museum.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01172.

ISSN 1651-7342
ISBN 978-91-86511-53-1

Inledning

Gården Masens ligger vid Nyhyttan i sydöstra delen av Norbergs kommun nära Hörendesjöns nordvästra strand. Bebyggelsen är belägen i skogsbrynet på en höjd, intill ett småbrutet odlingslandskap. Gårdens byggnader omfattas av två bostadshus, några bodar en stor ekonomibyggnad samt en gårdssmedja. Kring byggnaderna finns flera grunder efter tidigare bebyggelse. Fastighetsägaren har sökt bidrag för färdigställande av byte av smedjans yttertak inom ramen för Länsstyrelsen i Västmanlands läns projekt Utvald miljö.

Smedjan ligger, som brukligt i äldre tid, en bit bort från gårdens övriga bebyggelse. Den har ett högt byggnadshistoriskt värde och är ovanlig med sin ässja av stora huggna stenar synlig i fasaden, den bevarade blåsbälgen av trä och lösa inredning med verktyg. Länsstyrelsen beviljade bidrag med 14 300 kr till åtgärderna i beslut med dnr 2011-7326. För antikvarisk medverkan svarade Västmanlands läns museum genom antikvarie Fredrik Ehlton och ärendet innefattade endast slutbesiktning, uppgifter om status innan objektet renoverades kommer från rådgivning utförd av Lisa Skanser 10 maj 2010. Fredrik Ehlton har sammanställt rapporten.

Aktuell byggnad är inringad med röd cirkel. Utdrag ur digitala fastighetskartan från 2004, skala 1:6000.

Historik och beskrivning

Bostadshuset på gården ”Masens” uppfördes kring sekelskiftet 1900, smedjan finns inte utmärkt på häradskartan från 1905-11.

Smedjan ligger solitärt ett stycke från övrig gårdsbebyggelse. Den är timrad med utknutar och ett litet kolhus av stolpverk är sammanbyggt med smedjan. Byggnaden vilar på knutstenar. Taket är belagt med tvåkupigt lertegel på undertak av locklagda, vatthyvlade, ramsågade brädor. Ässjan är uppbyggd av stora huggna stenar och över nock finns skorsten av tegel. Framför öppningar för ljusinsläpp sitter luckor av tjärade brädor. Bräddörren är struken med tjära. Inne i smedjan består golvet av stampat jordgolv. Bälk av trä finns kvar. Till smedjans bevarade lösa utrustning finns bl.a. verktyg och städ.

Byggnadsvårdsåtgärder

Byggnaden var i stort behov av upprustning. Taket var inte tätt och teglet behövde läggas om och kompletteras. Nockbrädor och vindskivor var i dåligt skick.

Genomförda åtgärder:

- Bortplockning av de befintliga tegelpannorna och läkten
- Lagning av befintligt undertak, stora delar byttes ut mot nya brädor som saknade vatthyvling.
- Ny läkt
- Tegelpannorna lades tillbaka med vissa kompletteringar.
- Nya vindskivor och täckbrädor sattes på och målades röda

Bilder före åtgärderna

*Den naturstensmurade ässjan är synlig i det sydöstra hörnet. Taket var i dåligt skick och läckte in vatten.
Vlm_kmvLS_111*

*Tidigare fanns en myrstack vid kolhuset, den avlägsnades förra året.
Vlm_kmvLS_112*

*Undertaket hade skadats av vattenläckaget.
Vlm_kmvLS_110*

*Inetriören i smedjan är välbevarad sedan brukandet.
Vlm_kmvLS_109*

Bilder efter åtgärderna

*Myrstacken hade avlägsnats och även kolhusets tak blev bytt.
Vlm_kmvFE-2035*

*Mycket av det gamla teglet kunde återanvändas.
Vlm_kmvFE-2025*

*Smedjans nordvästra hörn.
Vlm_kmvFE-2031*

*Det nya undertaksbrädorna var inte vattenhyvlade som de tidigare.
Vlm_kmvFE-2026*

Vindskivor och täckbräda av trä sattes på. Dessa målades röda.

Vlm_kmvFE-2027

Skorstenen hade murats om och ska kläs in med plåt.

Vlm_kmvFE-2028

Reparationer skedde även i takåsarna.

Vlm_kmvFE-2024

I stort sett hela undertaket har bytts ut mot nytt virke.

Vlm_kmvFE-2022

Resultat

Renoveringen har skett enligt länsstyrelsens beslut och godkänns ur antikvarisk synvinkel.

Administrativa uppgifter

<i>Västmanlands läns museums dnr:</i>	VLM120241
<i>VO Kulturmiljö; projektnr:</i>	3-12-103
<i>Länsstyrelsen Jnr:</i>	2011-7326
<i>Fastighetsbeteckning:</i>	Nyhyttan 2:1
<i>Landskap:</i>	Västmanland
<i>Län:</i>	Västmanland
<i>Socken:</i>	Norberg
<i>Kommun:</i>	Norberg
<i>Ägare-beställare:</i>	Thomas Lindow Gribbyvägen 86 163 55 Spånga
<i>Entreprenör:</i>	Kuro bygg Karbenningby 206 738 92 Norberg
<i>Antikvarisk medverkan:</i>	Västmanlands läns museum Antikvarisk expert Fredrik Ehlton Karlskatan 2 722 14 VÄSTERÅS Tele: 021-39 32 22

– en del av Landstinget Västmanland

Västmanlands läns museum, Karlsgatan 2, 722 14 VÄSTERÅS

Tfn: 021-39 32 22 · E-post: lansmuseet@ltv.se

Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

ISSN 1651-7342

ISBN 978-91-86511-53-1